

การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า "xin" กับสำนวนไทยที่มีความหมายตรงกัน

นางสุมาลี ศรีปานเงิน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-13-0033-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A COMPARATIVE STUDY OF CHINESE IDIOMATIC EXPRESSIONS
CONTAINING THE WORD "XIN" WITH
THEIR THAI EQUIVALENTS

Mrs. Sumalee Sripanngoen

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Chinese
Department of Eastern Languages
Faculty of Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2000
ISBN 974-13-0033-6

สุมาลี ศรีปานเงิน : การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า “ xin “ กับสำนวนไทยที่มีความหมายตรงกัน. (A Comparative Study of Chinese Idiomatic Expressions Containing The Word “Xin“ with Their Thai Equivalents) อ. ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พัทณี ตั้งยืนยง, อ. ที่ปรึกษาร่วม : รองศาสตราจารย์ ดร.ประพิน มโนมัยวิบูลย์, 154 หน้า. ISBN 974-13-0033-6 .

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำบอกอวัยวะ-ใจ(xin)ที่ประกอบด้วยคำ 4 คำกับสำนวนไทยที่มีความหมายตรงกัน ข้อมูลที่นำมาศึกษาเก็บรวบรวมจากหนังสือเกี่ยวกับสำนวนจีน พจนานุกรมสำนวนจีน และเอกสารต่าง ๆ วิธีการวิจัยใช้การเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำบอกอวัยวะ-ใจ (xin) กับสำนวนไทยที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกัน โดยสำนวนไทยอาจมีคำบอกอวัยวะ-ใจเช่นเดียวกันหรือแตกต่างกันหรือไม่มีคำบอกอวัยวะใด ๆ ในสำนวนเลย ทั้งนี้เพื่อให้เห็นลักษณะที่เหมือนหรือแตกต่างกันระหว่างสำนวนจีนกับสำนวนไทย

การวิจัยสรุปผลได้ว่าทั้งจีนและไทยต่างมีความเข้าใจที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับคำนิยามหรือความหมายของคำว่าใจที่มีอยู่ในสำนวนว่า นอกจากจะหมายถึงอวัยวะที่ทำหน้าที่สูบฉีดโลหิตไปเลี้ยงร่างกายแล้ว ยังมีความหมายเชิงนามธรรมที่หมายถึงสิ่งที่ทำหน้าที่รู้ รู้สึก นึกและคิด ซึ่งต่างจากข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์ที่ว่า ส่วนที่ทำหน้าที่หรือสั่งการให้มนุษย์เรา รู้ รู้สึก นึกคิดได้นั้นคือสมองซึ่งเป็นที่รวมประสาทต่าง ๆ ให้เกิดความรู้สึก ฯลฯ ดังนั้น ผลการเปรียบเทียบระหว่างสำนวนจีนกับสำนวนไทยจึงสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติ ภูมิปัญญาและคุณธรรมจริยธรรมของคนจีนและคนไทยที่มีความคล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่

ภาควิชา ภาษาตะวันออก.....
 สาขาวิชา ภาษาจีน.....
 ปีการศึกษา 2543.....

ลายมือชื่อนิสิต *สมใจ อึ้งอึ้ง*.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *ก้อง อึ้งอึ้ง*.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม *ประพิน มโนมัยวิบูลย์*

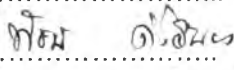
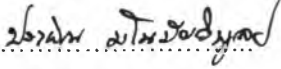
4080233122 : MAJOR : CHINESE

KEY WORDS: CHINESE / XIN / THAI / IDIOMATIC EXPRESSIONS

SUMALEE SRIPANNGOEN : THESIS TITLE : A COMPARATIVE STUDY OF CHINESE IDIOMATIC EXPRESSIONS CONTAINING THE WORD “ XIN ” WITH THEIR THAI EQUIVALENTS . THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR PATCHANEE TANGYUENYONG , THESIS COADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR PRAPIN MANOMAIVIBOOL , Ph.D, 154 pp. ISBN 974-13-0033-6 .

The purpose of this thesis is to do a comparative study of Chinese 4 characters idiomatic expressions (phrases) containing the word “xin” with their Thai equivalents. The data studied are collected from books, documents and dictionaries of Chinese and Thai phrases. Comparison is used as the research method in order to bring out both the similarities and the differences between Chinese phrases and their Thai equivalents.

The results of the study shows both Chinese and Thai people have similar knowledge of the meaning of the word “xin” (heart) in phrases which means not only the part of the body that pumps blood through the entire circulatory system, but also means “sensation” and “thought” which is different from the physiological scientific fact of being part of a brain which acts as a coordinator at the center of a nervous system. So the result of the comparison reflects the attitudes, wisdom, moral excellence and virtues similar in Chinese and Thai culture.

Department .. Eastern Languages	Student's signature.....	
Field of study Chinese	Advisor's signature.....	
Academic year 2000	Co-advisor's signature.....	

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ ด้วยความกรุณาและช่วยเหลือเป็นอย่างดี จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ พัทธนี ตั้งยีนยง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. ประพิณ มโนมัยวิบูลย์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งท่านทั้งสองได้ให้ข้อคิดคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ และได้สละเวลาในการตรวจแก้เนื้อหาวิทยานิพนธ์อย่างละเอียด จึงขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทั้งสองท่านเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ Fu Huaiqing (符淮青) ภาควิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน ที่ได้ให้คำปรึกษา ข้อชี้แนะ ตลอดจนดูแลให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี ในขณะที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูล ณ กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน รวมทั้งศาสตราจารย์ Min Kaide (閔開德) และรองศาสตราจารย์ Xie Yulan (謝玉蘭) จากมหาวิทยาลัยปักกิ่งซึ่งมาประจำอยู่ที่สาขาวิชาภาษาจีน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ต่าง ๆ พร้อมทั้งตรวจแก้ไขในส่วนภาคผนวกซึ่งเป็นบทสรุปเนื้อหาวิทยานิพนธ์เป็นภาษาจีน นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความเมตตาของคณาจารย์ในสาขาวิชาทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในด้านต่าง ๆ

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่เป็นอย่างสูงที่ให้ความกรุณาดูแลเอาใจใส่ และรู้สึกซาบซึ้งในความรัก ความอาทรจากสามี และบุตรสาวของผู้วิจัยที่คอยให้การสนับสนุน และให้กำลังใจตลอดการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย	2
1.3 สมมติฐานในการวิจัย.....	2
1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	2
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย.....	4
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	5
1.8 สัญลักษณ์การถอดเสียงตัวอักษรจีน.....	5
บทที่ 2 ส่วนวจนจีนและส่วนวจนไทย	8
2.1 ที่มาของส่วนวจนจีน.....	8
2.1.1 ส่วนวจนที่มาจากตำนานและเทพนิยายโบราณ.....	9
2.1.2 ส่วนวจนที่มาจากนิทานสุภาษิตสอนใจโบราณ.....	10
2.1.3 ส่วนวจนที่มาจากเรื่องราวหรือบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์.....	12
2.1.4 ส่วนวจนที่มาจากวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงของจีน.....	13
2.2 ความหมายในส่วนวจนจีน.....	15
2.2.1 การวิเคราะห์ความหมายของส่วนวจนจีน.....	15
2.2.1.1 การวิเคราะห์ความหมายจากคำที่ประกอบกันในส่วนวจน.....	15
2.2.1.2 การวิเคราะห์ความหมายจากความหมายรวมของทั้งส่วนวจน.....	16
2.2.2 ประเภทของความหมายในส่วนวจนจีน.....	17
2.2.2.1 ส่วนวจนที่เป็นความหมายเปรียบเทียบ.....	18
2.2.2.2 ส่วนวจนที่เป็นความหมายเกี่ยวเนื่อง.....	19

	หน้า
2.3 ที่มาของสำนวนไทย.....	20
2.3.1 สำนวนที่เกิดจากธรรมชาติ.....	21
2.3.2 สำนวนที่เกิดจากการกระทำ ความประพฤติปฏิบัติ และความเป็นอยู่ ของคน.....	21
2.3.3 สำนวนที่เกิดจากอวัยวะร่างกายส่วนต่าง ๆ.....	22
2.3.4 สำนวนที่เกิดจากแบบแผนประเพณีและวัฒนธรรม.....	22
2.3.5 สำนวนที่เกิดจากนิทาน ตำนาน วรรณคดี หรือประวัติศาสตร์.....	23
2.3.6 สำนวนที่เกิดจากศาสนาและความเชื่อ.....	23
2.3.7 สำนวนที่เกิดจากสัตว์.....	24
2.3.8 สำนวนที่เกิดจากการละเล่น กีฬา หรือการแข่งขัน.....	24
2.3.9 สำนวนที่เกิดจากของกินของใช้.....	25
2.4 ความหมายในสำนวนไทย.....	25
2.4.1 การวิเคราะห์ความหมายของสำนวนไทย.....	25
2.4.1.1 ประเภทที่ความหมายเปลี่ยนทั้งหมด.....	25
2.4.1.2 ประเภทที่ความหมายเปลี่ยนเฉพาะบางส่วน.....	26
2.4.2 ประเภทของความหมายในสำนวนไทย.....	26
2.4.2.1 สำนวนที่เป็นความหมายเปรียบเทียบ.....	26
2.4.2.2 สำนวนที่เป็นความหมายเกี่ยวเนื่อง.....	27
บทที่ 3 สำนวนจีนที่มีคำบอกอวัยวะ-ใจ.....	29
3.1 ความหมายของคำบอกอวัยวะ-ใจที่ประกอบอยู่ในสำนวน.....	29
3.1.1 ความหมายทางรูปธรรม.....	29
3.1.2 ความหมายทางนามธรรม.....	29
3.2 การวิเคราะห์ลักษณะความหมายของคำว่า ใจ ที่ใช้เป็นสำนวน.....	31
3.2.1 ประเภทที่เป็นความหมายเปรียบเทียบ.....	31
3.2.2 ประเภทที่เป็นความหมายเกี่ยวเนื่องกัน.....	32
3.2.3 ประเภทที่ความหมายได้จากคำสอนของศาสนา หรือเรื่องราวทาง ประวัติศาสตร์.....	33

บทที่ 4	เปรียบเทียบความหมายของสำนวนจีนที่มีคำบอกอวัยวะ-ใจ (心 xīn) และประกอบด้วยคำ 4 คำกับสำนวนไทย	35
4.1	สำนวนจีนที่มีคำบอกอวัยวะ-ใจ (心 xīn) ซึ่งมีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทยที่ใช้คำบอกอวัยวะ-ใจ	36
4.2	สำนวนจีนที่มีคำบอกอวัยวะ-ใจ (心 xīn) ซึ่งมีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทยที่ใช้คำบอกอวัยวะอื่น ๆ	66
4.3	สำนวนจีนที่มีคำบอกอวัยวะ-ใจ (心 xīn) ซึ่งมีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทยที่ไม่มีการใช้คำบอกอวัยวะใด ๆ ในตัวสำนวน	87
บทที่ 5	ภาพสะท้อนจากสำนวนจีนและสำนวนไทย	108
5.1	ภาพสะท้อนเกี่ยวกับศาสนา	108
5.2	ภาพสะท้อนเกี่ยวกับสัตว์	109
5.3	ภาพสะท้อนเกี่ยวกับจำนวนนับ	109
5.4	ภาพสะท้อนเกี่ยวกับอวัยวะ	110
5.5	ภาพสะท้อนเกี่ยวกับภูมิปัญญาของคนสมัยโบราณ	111
5.6	ภาพสะท้อนเกี่ยวกับคุณธรรมของคนในสังคม	112
5.7	ภาพสะท้อนเกี่ยวกับจริยธรรมของคนสมัยโบราณ	113
บทที่ 6	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	114
6.1	ลักษณะทั่วไปของสำนวนจีนและสำนวนไทย	114
6.1.1	ที่มาของสำนวนจีนและสำนวนไทย	114
6.1.2	ความหมายของสำนวนจีนและสำนวนไทย	115
6.2	ลักษณะความหมายของคำบอกอวัยวะ-ใจ (心 xīn) ที่ปรากฏอยู่ในสำนวนจีน	116
6.3	การเปรียบเทียบความหมายของสำนวนจีนที่มีคำบอกอวัยวะ-ใจ (心 xīn) ที่ประกอบด้วยคำ 4 คำ กับสำนวนไทย	116
6.4	ภาพสะท้อนของสำนวนจีนที่มีคำบอกอวัยวะ-ใจ (心 xīn) กับสำนวนไทยที่ศึกษาเปรียบเทียบ	117
6.5	ข้อเสนอแนะ	118

สารบัญ (ต่อ)

ง

	หน้า
รายการอ้างอิง.....	120
ภาคผนวก.....	122
ประวัติผู้เขียน.....	155